

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 152/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Ing. J. M., K., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. K., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995, za účasti Okresného súdu Poprad, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995 porušené boli.

2. Okresnému súdu Poprad p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Poprad povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad je povinný uhradiť Ing. J. M. trovy právneho zastúpenia v sume 7 938,90 Sk (slovom sedemtisícdeväťstotridsaťosem slovenských korún a deväťdesiat halierov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ľ. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2008 doručená sťažnosť Ing. J. M., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. K., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobným návrhom z 30. júna 1995 na okresnom súde domáhal vyporiadania zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Vec bola okresným súdom zaevidovaná pod sp. zn. 17 C 774/1995.

Sťažovateľ v sťažnosti podrobne opisuje priebeh doterajšieho konania a presne uvádza úkony súdu a doby, kedy podľa jeho mienky došlo v konaní k zbytočným priet'ahom. V tejto súvislosti konštatoval, že *„súd v priebehu rokov 1995 až 1997 (10. 07. 1995 - 07. 04. 1997) nevykonal žiadny procesný úkon a rovnako priet'ahy v konaní vznikli od 21. 05. 1998 až 25. 05. 1999. V konečnom dôsledku konanie súdu v období od 14. 11. 2000, kedy bolo súdu doručené uznesenie Krajského súdu sp. zn.*

3 Co 119/00-134 vykazuje prietahy súdu, pretože ďalší procesný úkon, a to pojednávanie bol vykonaný až dňa 26. 01. 2007. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že súd výzvou zo dňa 04. 01. 2001 vyzval účastníkov na označenie dôkazov, ale z obsahu spisu a z vyjadrení účastníkov, ako aj z uznesenia odvolacieho súdu vyplývalo ako má prvostupňový súd vo veci postupovať a aké dôkazy má vykonať. Súd okrem uvedenej výzvy bol naďalej nečinný.“.

Podľa názoru sťažovateľa „... prejednávacia vec... nie je zložitá, vyžadovala si vypočúť účastníkov, predvolať svedkov a znaleckými posudkami stanoviť hodnotu hnutelných a nehnuteľných vecí... Stav, kedy súd v označenej veci koná už 13 rokov, vedie k výraznej právnej neistote a rovnako tak spôsobuje, že navrhovateľ nemôže s právnou istotou investovať do nehnuteľnosti a zabezpečiť tak náležitú starostlivosť o nehnuteľnosť.“.

Sťažovateľ podal 19. decembra 2007 okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995. V odpovedi zo 17. januára 2008 predseda okresného súdu vyhodnotil sťažnosť sťažovateľa ako dôvodnú.

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v označenom konaní k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995, prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995 konal bez zbytočných prietahov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk a náhradu trov konania v sume 7 938,90 Sk na účet jeho právneho zástupcu.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 152/08-11 zo 6. mája 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu prípisom sp. zn. 4 ÚS/2008 z 23. mája 2008 doručeným ústavnému súdu 5. júna 2008 podal podrobný rozbor právnej veci o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedenej okresným súdom pod sp. zn. 17 C 774/1995. Uviedol:

„Vec napadla na tunajší súd dňa 30. 06. 1995.

Dňa 21. 07. 1995 bol konaný informatívny výsluch žalobcu za účelom poučenia navrhovateľa o neúplnosti návrhu.

Dňa 24. 07. 1995 žalobca súdu predložil opravený návrh.

Dňa 28. 07. 1995 bol žalobca vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.

Dňa 13. 01. 1997 bol žalobca vyzvaný na predloženie listinných dôkazov a žalobkyňa (predseda okresného súdu má zrejme na mysli „žalovanú“, pozn.) bola vyzvaná na vyjadrenie k návrhu.

Dňa 20. 02. 1997 žalobkyňa predložila súdu vyjadrenie k návrhu.

Dňa 24. 02. 1997 zákonný sudca vytýčil termín pojednávania na deň 14. 03. 1997.

Dňa 14. 03. 1997 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na deň 07. 04. 1997 s tým, že súd predvolá navrhnutých svedkov a účastníci sa vyjadria k zostatkovým cenám hnutelných vecí, resp. do nasledujúceho pojednávania bola daná účastníkom lehota na mimosúdne usporiadanie veci.

Dňa 07. 04. 1997 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania na zistenie ceny rodinného domu s prísl. a pozemkom.

Uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 17 C/774/1995-30 zo dňa 10. 07. 1997 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie. Voči výroku o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania podala žalovaná odvolanie, ktoré bolo dňa 02. 09. 1997 predložené na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove.

Krajský súd Prešov uznesením zo dňa 08. 01. 1998 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa a spis bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 13. 02. 1998.

Dňa 25. 03. 1998 bol spis zaslaný ustanovenému znalcovi.

Dňa 21. 05. 1998 ustanovený znalec vrátil súdu spis spolu s vyhotoveným znaleckým posudkom a vyúčtovaním znalečného.

Dňa 22. 05. 1998 súd uznesením priznal znalcovi znalečné.

Dňa 23. 09. 1998 zákonný sudca vytýčil termín pojednávania na deň 21. 10. 1998.

Dňa 21. 10. 1998 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom doplnenia znaleckého dokazovania na zistenie všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti. Doplnenie znaleckého dokazovania bolo nariadené uznesením zo dňa 25. 03. 1999 a spis bol vrátený znalcom súdu dňa 25. 05. 1999 spolu s odborným znaleckým posudkom a vyúčtovaným znalečným.

Dňa 10. 06. 1999 boli účastníci uznesením súdu vyzvaní na zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania.

Dňa 10. 09. 1999 sa konal vo veci informatívny výsluch, na ktorom bol žalobca poučený o jeho povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania podľa uznesenia súdu z 10. 06. 1999.

Dňa 23. 09. 1999 súd uznesením priznal znalcovi znalečné.

Dňa 19. 10. 1999 zákonný sudca vytýčil termín pojednávania na deň 17. 11. 1999.

Dňa 19. 10. 1999 sa vo veci konalo pojednávanie (predseda okresného súdu mal zrejme na mysli dátum 17. november 1999, pozn.), ktoré bolo odročené na deň 19. 11. 1999 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Na pojednávaní dňa 19. 11. 1999 súd prvého stupňa rozhodol vo veci rozsudkom, ktorého písomné znenie bolo vyhotovené dňa 19. 12. 1999 a účastníci ho prevzali dňa 18. 01. 2000.

Dňa 01. 02. 2000 bolo súdu doručené odvolanie žalobcu ako i žalobkyne (predseda okresného súdu má zrejme na mysli žalovanú, pozn.) proti rozsudku. Dňa 09. 02. 2000 bol

žalobca vyzvaný na doplnenie odvolania voči rozsudku a žalobkyňa bola vyzvaná na vyjadrenie k odvolaniu žalobcu.

Dňa 23. 02. 2000 žalobca doručil súdu doplnené odvolanie. Dňa 25. 02. 2000 bol žalobca vyzvaný na vyjadrenie k odvolaniu žalovanej a žalovaná bola opätovne vyzvaná na vyjadrenie k odvolaniu žalobcu.

Dňa 23. 03. 2000 bol spis predložený Krajskému súdu Prešov na rozhodnutie o odvolaní žalobcu a žalobkyne.

Dňa 19. 06. 2000 Krajský súd Prešov vytýčil termín pojednávania na deň 13. 07. 2000. Pojednávanie bolo odročené na deň 26. 09. 2000 z dôvodu, že sa nedostavil žalobca, u ktorého doručenie predvolania nebolo vykázané.

Dňa 26. 07. 2000 sa vo veci konalo pojednávanie na Krajskom súde Prešov, ktorý uznesením zrušil rozsudok v jeho napadnutej časti, t. j. okrem výroku o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanej sumu 25.580,- Sk v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 2.800,- Sk v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o povinnosti žalovanej vydať žalobcovi stolík pod televízor v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 14. 11. 2000 bol spis s písomným vyhotovením uznesenia odvolacieho súdu vrátený na súd prvého stupňa, ktoré bolo dňa 17. 11. 2000 expedované účastníkom a tí boli zároveň vyzvaní, aby sa k nemu písomne vyjadrili a navrhli konkrétne dôkazy vrátane navrhovaných svedkov a doplnenia znaleckého dokazovania, ktoré má súd vykonať v ďalšom konaní.

Dňa 05. 02. 2001 bolo doručené vyjadrenie žalobkyne k uzneseniu Krajského súdu Prešov.

Dňa 09. 06. 2002 boli účastníci vyzvaní o predloženie správy, akým spôsobom užívajú hnutelné veci uvedené v návrhu, či existujú ešte svadobné dary a kto ich užíva, na predloženie uvedenej správy boli účastníci urgovaní dňa 10. 12. 2003.

Dňa 12. 09. 2004 boli účastníci vyzvaní, aby navrhli svedkov, ktorých žiadajú vo veci vypočuť.

Dňa 17. 05. 2005 boli účastníci vyzvaní o podanie správy, či nedošlo k mimosúdnej dohode.

Dňa 02. 07. 2006 súd zisťoval pobyt žalovanej cestou Mestského úradu Poprad a Registra obyvateľov SR.

Dňa 08. 01. 2007 zákonný sudca vytýčil termín pojednávania na deň 26. 01. 2007, na ktoré nemala žalovaná doručenie predvolania riadne vykázané a na ktorom žalobca uviedol, že so žalobkyňou sa snažia dospieť k dohode. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 10. 12. 2007 zákonný sudca vytýčil termín pojednávania na deň 18. 12. 2007.

Dňa 18. 12. 2007 sa vo veci konalo pojednávanie, na ktorom účastníci navrhli pojednávanie odročiť s tým, že sa pokúsia uzavrieť mimosúdnu dohodu, resp. zmier. Pojednávanie bolo odročené na deň 12. 02. 2008.

Dňa 12. 02. 2008 sa vo veci konalo pojednávanie, na ktorom žalobca predložil plnomocenstvo pre JUDr. K. na zastupovanie v tomto konaní a obaja účastníci žiadali odročiť pojednávanie s tým, že sa pokúsia mimosúdne dohodnúť. Pojednávanie bolo odročené na deň 28. 03. 2008.

Dňa 28. 03. 2008 sa vo veci konalo pojednávanie, na ktorom obaja účastníci súhlasili s jeho odročením vzhľadom na možnosť uzavretia mimosúdnej dohody, kde žiadajú o lehotu aspoň 1 mesiaca. Súd pojednávanie odročil na neurčito s tým, že právny zástupca žalobcu do konca apríla súdu oznámi, či v predmetnej veci došlo k mimosúdnej dohode.

Dňa 7. 5. 2008 bol vyzvaný právny zástupca navrhovateľa, aby v zmysle uznesenia z pojednávania dňa 28. 3. 2008 uviedol, či v predmetnej veci došlo k mimosúdnej dohode, nakoľko do dňa 30. 4. 2008, podľa uloženej lehoty túto skutočnosť súdu neoznámil. Ďalší termín pojednávania bol vytýčený na deň 11. 6. 2008.“

Predseda okresného súdu okrem iného konštatoval, že „... v danom prípade nejde o vec skutkovo jednoduchú. Súd sa v priebehu konania musel vysporiadať s procesnými návrhmi, resp. pasivitou účastníkov ohľadom navrhovaných dôkazov, brať do úvahy žiadosti účastníkov konania o odročenie pojednávania z dôvodu možnosti mimosúdnej dohody. V danom prípade ide o vec, ktorá predpokladá navzájom podmienené uváženie, najmä čo sa týka posudzovania skutočností, ktoré ovplyvňujú výšku podielov účastníkov.

Rýchlosť konania nepriaznivo ovplyvňovali samotní účastníci konania svojím správaním, keď napr. žalobca nereagoval na výzvy súdu o podanie vyjadrenia v zmysle

pokynov Krajského súdu ohľadom doplnenia znaleckého dokazovania na cenu nehnuteľnosti, hnutel'ných vecí a spôsobe ich využívania a svadobných darov, pričom práve tieto skutočnosti žalobca namietal v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa. Obidvaja účastníci konania zároveň 4x žiadali odročiť konané pojednávania vo veci vzhľadom na možnosť mimosúdneho urovnania, žalobca - sťažovateľ tak urobil aj na zatiaľ poslednom pojednávaní konanom dňa 28. 03. 2008, keď žiadal o lehotu aspoň jedného mesiaca, pričom podaním zo dňa 07. 02. 2008, doručenom na Ústavný súd SR dňa 12. 02. 2008 už podal sťažnosť, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že priedahy v konaní vznikli od 21. 05. 1998 do 25. 05. 1999. Z obsahu spisu vyplýva, že v uvedenom období boli zo strany súdu realizované úkony za účelom vydania procesného rozhodnutia, resp. rozhodnutia vo veci, keď bolo uznesením súdu priznané znalcovi znalečné, vo veci sa konalo pojednávanie, ktoré bolo na základe návrhu účastníkov odročené za účelom doplnenia znaleckého dokazovania na všeobecnú cenu nehnuteľnosti a ktoré poverený znalec vykonal na základe uznesenia súdu. Tieto úkony boli zo strany súdu realizované v primeraných lehotách. Z obsahu spisu je nepochybné, že v období od 10. 07. 1995 do 07. 04. 1999 a v rozmedzí rokov 2001 až 2007 nie všetky realizované úkony vzhľadom na časové intervaly mohli mať vplyv na prerokovanie vecí bez zbytočných priedahov.

Sťažovateľ nevyužil svoje zákonné právo dané mu ust. § 62 a nasl. z. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (predtým ustanovenia § 17 zákona č. 80/1992 Zb.), ktoré priznáva účastníkovi právo podať sťažnosť na postup súdu smerujúcu proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie vecí bez zbytočných priedahov. Sťažnosť účastníka adresovanú predsedovi súdu, zákonodarca koncipoval ako účinný prostriedok nápravy, zabezpečujúci ochranu práv účastníka na prerokovanie vecí súdom bez zbytočných priedahov. Žalobca tak urobil až podaním zo dňa 19. 12. 2007, teda v čase, kedy súd konal vo veci a uskutočnil pojednávanie, ktorého sa zúčastnili obidvaja účastníci a následne sa konali vo veci ďalšie dve pojednávania a súd už ďalej koná plynulo a bez zbytočných priedahov. Pri včasnom podaní sťažnosti mohli byť zo strany predsedu okresného súdu prijaté účinné opatrenia za účelom preskúmania plynulosti súdneho konania. Paradoxne po docielení nápravy zo strany predsedu Okresného

súdu, navrhovateľ prostredníctvom právneho zástupcu sa podaním zo dňa 07. 02. 2008 obrátil na Ústavný súd s rovnakým predmetom konania docielenia nápravy pri prerokovaní jeho veci.

Vychádzajúc z písomnej sťažnosti Ing. J. M. zo dňa 07. 02. 2008 je nepochybné, že motívom podania sťažnosti je získanie finančných prostriedkov, nakoľko v tomto štádiu konania súd koná vo veci plynulo a bez zbytočných prieťahov, z jeho strany sú realizované úkony za účelom rozhodnutia vo veci. V čase podania sťažnosti prebiehali medzi účastníkmi konania rokovania za účelom uzavretia mimosúdnej dohody. Konanie sťažovateľa je teda účelovým a zištným. Samotný sťažovateľ využil svoje právo a namietal postup súdu konať bez zbytočných prieťahov sťažnosťou u predsedu súdu až podaním zo dňa 19. 12. 2007. Sťažovateľ sa domáha finančného zadosťučinenia vo výške 200.000,- Sk, ktoré odôvodňuje len dlhodobou právnou neistotou vo vzťahu k vysporiadaniu majetku patriaceho do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov bez toho, aby presnejšie špecifikoval nemajetkovú ujmu. Nepreukázal príčinnú súvislosť medzi nemajetkovou ujmovou a porušením jeho práva. Súd mal vedomosť o tom, že účastníci konania chcú dospieť k mimosúdnej dohode tak, že predmetnú nehnuteľnosť spoločne darujú deťom po dosiahnutí ich plnoletosti detí (najmladšia mala dosiahnuť plnoletosť marec 2008), čo síce nebolo zaprotokolované z pojednávania, avšak pred sudcom v rámci konania deklarované. Sťažovateľ predmetnú nehnuteľnosť po celú dobu užíva sám bez akejkoľvek právnej neistoty. V užívaní tejto nehnuteľnosti mu nebolo bránené, čo vyplýva aj z výpovede odporkyne, ktorá uviedla, že navrhovateľovi bolo umožnené samému užívať túto nehnuteľnosť, odporkyňa si nenárokovala nehnuteľnosť užívať, ani si nenárokovala finančnú náhradu, nakoľko v budúcnosti mala byť nehnuteľnosť darovaná deťom pochádzajúcim z ich manželstva. Do predmetnej nehnuteľnosti sťažovateľ mohol aj investovať a zabezpečovať náležitú starostlivosť o nehnuteľnosť. Zároveň máme za to, že priznanie finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy ako náhrada nemajetkovej ujmy len v tých prípadoch, keď porušenie základného práva už nie je možné napraviť, ani odstrániť, čo v danom prípade nie je naplnené, nakoľko porušenie základného práva je v tomto štádiu napravené konaním súdu bez zbytočných prieťahov. Z uvedených dôvodov sa domnievame, že ak Ústavný súd SR vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania vysloví, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky bolo porušené, nie sú splnené zákonné podmienky na priznanie finančného zadosťučinenia.“.

Právny zástupca sťažovateľa reagoval na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 17. júna 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

„Tvrdenie, že účastníci konania nereagovali na výzvy súdu, svojou pasivitou a nečinnosťou spôsobili niektoré prieťahy v konaní nie je pravdivá. Navrhovateľ pred vyhlásením rozsudku vo veci samej dňa 19. 11. 1999 označil všetky dôkazy a v podanom odvolaní proti tomuto rozsudku namietal hodnotenie dôkazov a predovšetkým výpočet ceny nehnuteľností stanovenej znalcom. Po vrátení spisu z Krajského súdu Prešov súd opätovne vyzval navrhovateľa na predloženie návrhov na vykonanie konkrétnych dôkazov vrátane navrhnutia vypočítania svedkov a nariadenia znaleckého dokazovania. Z obsahu podaného odvolania bolo zrejmé, že navrhovateľ žiadnych svedkov nenavrhol a rovnako tak z uznesenia Krajského súdu Prešov 3 Co/119/00 vyplývali pokyny pre postup prvostupňového súdu. Takáto výzva súdu bola nadbytočná, pričom súd konanie navrhovateľa považoval za pasívne. Rovnako tak sa sťažovateľ domnieva, že ďalšie úkony, ktoré prvostupňový súd vykonal v priebehu rokov 2000 - 08. 01. 2007 neboli potrebné pre rozhodnutie vo veci samej (dotaz, či existujú hnutelné veci, či nedošlo k dohode medzi účastníkmi, aby označili svedkov a podobne) mohol súd zistiť po vytýčení pojednávania.

Podľa názoru okresného súdu tento začal konať v roku 2007 a koná ďalej bez prieťahov, pokiaľ bolo odročené pojednávanie, bolo to na žiadosť účastníkov konania. Rovnako tak súd fakticky vyčíta navrhovateľovi - sťažovateľovi, že nepodal sťažnosť na postup súdu už skôr a konal tak až na konci roku 2007. Povinnosťou súdu je podľa ustanovenia § 100 O. s. p. postupovať v konaní i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Samotná aktivita účastníkov snažiť sa dohodnúť o vypořádání BSM bola len prejavom neschopnosti súdu v predmetnej veci akokoľvek rozhodnúť. Vyčítať účastníkom, že sa nedohodli a že tak konajú účelovo v snahe získať finančné zadosťučinenie nie je objektívne. Navrhovateľ - sťažovateľ podával návrh práve z toho dôvodu, aby získal väčší podiel na nehnuteľnosti, pretože sa výraznejšou mierou a vložení osobného majetku zaslúžil na jej nadobudnutí... Nestotožňujem sa s tvrdením predsedu OS Poprad, že navrhovateľovi - sťažovateľovi žiadna škoda na majetku nevznikla,

pretože žiadnu nepreukázal a preto navrhuje nepriznať žiadne finančné zadosťučinenie. Zdôrazňujem, že v prejednávanej veci sťažovateľ nepreukazuje výšku spôsobenej škody a všetky podstatné náležitosti na jej preukázanie. Domáha sa primeraného finančného zadosťučinenia za neodôvodnené prietahy v konaní a porušenie jeho ústavného práva v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (IV. ÚS 195/02).

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ako súčasť prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet namietaného konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov možno vec považovať za skutkovo zložitú, keďže vyžaduje uskutočniť časovo náročné dokazovanie predovšetkým odborným znaleckým posudkom (na zistenie všeobecnej ceny rodinného domu s príslušenstvom a pozemkom), ako aj vyjadreniami a výpoveďami účastníkov, svedkov, zaobstaraním a vyhodnotením listinných dôkazov. Doterajší 13-ročný priebeh napadnutého konania však podľa názoru ústavného súdu nemožno ospravedlniť faktickou zložitou prerokovávanou veci. Táto dĺžka konania je celkom zjavne neprimeraná. Preto ústavný súd pri posudzovaní

prieťahov v konaní a určení sumy finančného zadost'učinenia v prospech okresného súdu zohľadnil len čiastočne „faktickú“ zložitost' veci. Navyše metodika postupu všeobecných súdov vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je dostatočne jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou, preto pri sústredenom postupe súdu v posudzovanom konaní bolo možné vo veci rozhodnúť bez zbytočných prieťahov.

Správanie s'ťažovateľa je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v okolnostiach prípadu pripúšťa, že návrh s'ťažovateľa ako účastníka konania na stanovenie všeobecnej ceny nehnuteľností patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov znaleckým posudkom a na jeho následné dopracovanie, návrh na výsluch svedkov a podané odvolanie proti prvostupňovému rozsudku mohli vplývať na samotný priebeh a dĺžku súdneho konania. Podľa právneho názoru ústavného súdu, vysloveného v skorších rozhodnutiach, využitie možností daných s'ťažovateľovi procesnými predpismi (Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (I. ÚS 31/01).

V rámci posudzovania uvedeného kritéria však ústavný súd dospel aj k záveru, že s'ťažovateľ, ktorý v konaní pred okresným súdom vystupuje ako žalobca, čiastočne ovplyvnil dĺžku konania žiadosťami o odročenie nariadených pojednávaní vo veci (4x, a to 26. januára 2007, 18. decembra 2007, 12. februára 2008 a 28. marca 2008) vzhľadom na možnosť mimosúdneho urovnania. Takto postupoval aj na ostatnom pojednávaní konanom 28. marca 2008, keď žiadal o lehotu aspoň jedného mesiaca, pričom podaním zo 7. februára 2008 doručeným ústavnému súdu 12. februára 2008 už podal s'ťažnosť, ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Samotnú skutočnosť uzavretia mimosúdnej dohody však s'ťažovateľ ani do nariadeného termínu ďalšieho pojednávania vo veci na 11. jún 2008 okresnému súdu,

napriek jeho urgencii, neoznámil. Uvedené skutočnosti preto ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení sťažovateľa.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v namietanom konaní.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti sťažovateľa, vyjadrenia predsedu okresného súdu obsahujúceho podrobnú chronológiu úkonov okresného súdu a tiež zo spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 774/1995 zistil, že okresný súd bol v posudzovanej veci už na začiatku konania nečinný, a to konkrétne od 3. augusta 1995, keď sťažovateľ na základe výzvy okresného súdu uhradil súdny poplatok za podaný návrh, do 15. januára 1997 (v trvaní 17 mesiacov), keď okresný súd doručoval žalobný návrh žalovanej a vyzval ju na vyjadrenie k nemu, čo svojou povahou patrí k úkonom vykonávaným spravidla na začiatku občianskeho súdneho konania (mutatis mutandis I. ÚS 21/00, I. ÚS 33/01).

Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd vzal do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný prietah v konaní (napr. II. ÚS 3/00).

Podľa názoru ústavného súdu je poznačená zbytočnými prietahmi najmä tá časť posudzovaného súdneho konania, keď po zrušení prvostupňového rozsudku (uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 119/00 z 26. septembra 2000) a jeho doručení okresnému súdu (14. novembra 2000) mal okresný súd na základe usmernení odvolacieho súdu vykonať ďalšie dokazovanie vo veci a riadne ho vyhodnotiť. Ústavný súd zistil, že okresný súd v období od 17. novembra 2000, keď expedoval účastníkom rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň ich vyzval, aby sa k nemu písomne vyjadrili a navrhli konkrétne dôkazy vrátane navrhovaných svedkov a doplnenia znaleckého dokazovania, do 8. januára 2007, keď nariadil termín pojednávania vo veci na 26. január 2007, nevykonal žiadny procesný úkon, ktorým by efektívne smeroval k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Obdobie šiestich rokov, počas ktorých okresný súd len vyzýval účastníkov konania na podanie správy (raz ročne), akým spôsobom užívajú hnutelné veci uvedené v návrhu, či existujú ešte svadobné dary, kto ich užíva, a či nedošlo medzi nimi k dohode (prípismi z 9. júna 2002, 10. decembra 2003, 12. septembra 2004, 17. mája 2005), ako aj zisťoval trvalý pobyt žalovanej na Mestskom úrade v Kežmarku a v Centrálnej evidencii pobytu obyvateľov Slovenskej republiky v Banskej Bystrici (prípisom zo 4. júla 2006), považuje ústavný súd v okolnostiach prípadu za obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu, ktoré spôsobilo zbytočné prietahy v napadnutom konaní.

Navyše v čase zrušenia prvostupňového rozsudku odvolacím súdom trvalo namietané konanie už viac ako päť rokov, preto bolo nutné v konaní postupovať obzvlášť efektívne, aby bola právna neistota sťažovateľa čo najrýchlejšie odstránená. V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že ak už konanie trvá neprimerane dlho, má všeobecný súd venovať zvláštnu pozornosť jeho urýchleniu (III. ÚS 146/05).

Túto skutočnosť napokon potvrdil aj predseda okresného súdu, ktorý v odpovedi zo 17. januára 2008 na sťažnosť sťažovateľa z 19. decembra 2007 na prietahy v konaní posúdil túto sťažnosť ako dôvodnú.

Okresný súd podľa názoru ústavného súdu porušil zákonnú povinnosť ustanovenú mu v § 100 OSP, ktorá spočíva v tom, že mal postupovať vo veci aj bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, pričom intenzita porušenia tejto povinnosti v okolnostiach posudzovaného prípadu nadobudla ústavný rozmer. Okresný súd sa v danom prípade totiž uspokojil s formalizovaným postupom, toleroval nečinnosť účastníkov konania týkajúcej sa mimosúdnej dohody a nevyužíval efektívne zákonné možnosti na zjednanie nápravy. Podľa názoru ústavného súdu ani snaha o zmier účastníkov konania nesmie viesť k porušeniu zásady postupovať v súdnom konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Námietku okresného súdu, že sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov až 19. novembra 2007, keď už okresný súd konal bez zbytočných prietahov, ústavný súd neakceptoval ako účinnú obranu. Zdôraznil pritom, že vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania už nebolo v možnostiach tohto súdu vo veci dosiahnuť nápravu.

Na základe uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995 spôsobil zbytočné prietahy v trvaní viac ako sedem rokov, a poukazujúc aj na skutočnosť, že viac než 13-ročnú dĺžku konania nemožno v rozumnej miere ospravedlniť v zásade žiadnymi relevantnými okolnosťami prípadu, rozhodol, že okresný súd v tomto konaní porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 774/1995 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiada finančné zadost'učinenie v sume 200 000 Sk. Uplatňovanú sumu zadost'učinenia odôvodňuje vysokou mierou právnej neistoty vo vzťahu k vyporiadaniu majetku patriaceho do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Pri určovaní výšky finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce porušenie označeného práva (doterajšiu dĺžku súdneho konania vedeného okresným súdom, čiastočne berúc do úvahy „faktickú“ zložitosť prerokúvanej veci, vrátane správania sťažovateľa, dobu priet'ahov okresného súdu v konaní) ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk. Sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadost'učinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. L. K. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd vychádzajúc z návrhu právneho zástupcu sťažovateľa ich vyčíslil sumou 6 352 Sk, a to za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (vypočítanú zo základu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 19 056 Sk), t. j. 2-krát 3 176 Sk a 2-krát 190 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 18 ods. 4 uvedenej vyhlášky ústavný súd rozhodol o zvýšení uvedenej odmeny o daň z pridanej hodnoty 19 %, v sume 1 206,90 Sk, t. j. priznal úhradu trov konania v celkovej sume 7 938,90 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008